

ĮMONĖS RESTRUKTŪRIZAVIMO BYLOS IŠKĖLIMO INICIJAVIMO BE KREDITORIŲ PRITARIMO SANTYKIS SU ĮMONĖS KREDITORIŲ INTERESAIS

Linas Meškys^{1,2}, Birutė Šepetauskaitė²

¹Kauno kolegija, ²Vytauto Didžiojo universitetas

Anotacija. Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo redakcija, kuri įsigaliojo 2010 m. spalio 1 d., iš esmės pakeista įmonių restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo tvarka, panaikinant kreditorių teisę inicijuoti restruktūrizavimo bylos iškėlimą įmonei ar pritari tokios bylos iškėlimui. Pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą, įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimas priklauso nuo įmonės dalyvių susirinkimo, savininko arba valstybės ar savivaldybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos. Viena vertus, toks teisinis reguliavimas supaprastino laikinų finansinių sunkumų turinčių įmonių galimybes pasinaudoti įmonės restruktūrizavimo institutu, kita vertus, tokiu teisiniu reguliavimu įmonės kreditoriai yra nušalinami nuo įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo.

Įmonių restruktūrizavimas yra siejamas su įmonės kreditorių pagalba, todėl siekiant sėkmingo įmonės restruktūrizavimo – reikalingas įmonės ir jos kreditorių bendradarbiavimas, interesų derinimas bei šių interesų pusiausvyra. Įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje kreditorių interesai yra ignoruojami, todėl iškyla įmonės ir jos kreditorių interesų suderinamumo restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje problema. Siekiant sudaryti įmonėms palankesnes sąlygas sėkmingai pasinaudoti įmonių restruktūrizavimo institutu, turėtų būti atsižvelgiama ir į kreditorių interesus, tačiau šiuo metu įmonės kreditoriai neturi jokios galimybės išreikšti savo valią įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavime, todėl kyla probleminis klausimas, ar įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimas be kreditorių pritarimo nepažeidžia įmonės kreditorių interesų?

Tirinat šią problemą pirmoje straipsnio dalyje analizuojama mokslinė teisinė literatūra, šaltiniai, teisės aktai bei teismų jurisprudencija atskleidžiant įmonių restruktūrizavimo sampratą teisiniame kontekste ir analizuojamos restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlygos. Antroje straipsnio dalyje nustatomi įmonės, siekiančios pasinaudoti restruktūrizavimo procesu, ir jos kreditorių interesai, o trečioje straipsnio dalyje yra lyginami įmonės patiriančios finansinius sunkumus ir jos kreditorių interesai įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje.

Įgyvendinus straipsnyje užsibrėžtą tikslą ir išskeltus uždavinius, padaryta išvada, kad įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje nėra įmonės ir jos kreditorių interesų pusiausvyros, kadangi kreditoriai yra nušalinami nuo įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo, o tai pažeidžia kreditorių interesus.

Raktiniai žodžiai: įmonės restruktūrizavimas, įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimas, kreditorių interesai.

Įvadas

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad „[v]alstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei.“ Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo doktrinoje teigiama, kad valstybė, reguliuodama ūkinę veiklą, turi laikytis asmens ir visuomenės interesų derinimo principo, reaguoti į tautos ūkio būklę, ekonominio ir socialinio gyvenimo raidą leisdama įstatymus, kuriais šie visuomeniniai procesai nukreipiami bendros tautos gerovės labui.¹ Valstybė, reguliuodama ūkinę veiklą, privalo laikytis konstitucinio ūkio subjektų lygiateisiškumo reikalavimo, kuris įtvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalyje, kitaip ūkinės veiklos teisinis reguliavimas netarnautų bendrai tautos gerovei.²

2010 m. spalio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo redakcija, kuria buvo iš esmės pakeistas įmonių restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijos teisinis reguliavimas. Įmonės kreditoriai, nuo šios redakcijos įsigaliojimo, ne tik neteko teisės inicijuoti įmonės

restruktūrizavimo bylos iškėlimą, tačiau tokios bylos iškėlimas tapo galimas be kreditorių pritarimo ar bet kokios kitos jų valios išraiškos. Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo 6 straipsnio 1 dalis numato, kad sprendimą kreiptis į teismą dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo priima tik įmonės dalyvių susirinkimas, savininkas arba valstybės ar savivaldybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija.

Viena vertus, įstatymų leidėjas minėta įstatymo redakcija palengvino įmonėms, patiriančioms finansinių sunkumų, galimybes pasinaudoti įmonių restruktūrizavimo institutu ir suteikė apsaugą nuo įmonės kreditorių, kurie nepritaria įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimui. Kita vertus, įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimas tapo nepriklausomas nuo kreditorių valios ir įmonės kreditoriai prarado galimybę kontroliuoti galimą teisinių-ekonominių pasekmių³ atsiradimą. Taigi, esant nusatytam teisiniam reguliaviui iškyla teisinė **prob-**

1 Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas, 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas; Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas, 2006 m. gegužės 31 d. nutarimas;

2 Ten pat.

3 Įmonės kreditoriai patiria tiesiogines teises-ekonomines pasekmes, nes nuo teismo nutarties iškelti įmonei restruktūrizavimo bylą įsiteisėjimo dienos iki teismo nutarties patvirtinti restruktūrizavimo planą priėmimo dienos (t.y. šešis, o teismui pratusus – septynis mėnesius) yra sustabdomas netesybų ir palūkanų už visų įmonės prievolių, susidariusių iki teismo nutarties iškelti įmonės restruktūrizavimo bylą priėmimo dienos, skaičiavimas, taip pat yra sustabdomas išieškojimas pagal vykdomuosius dokumentus ir reikalavimų įskaitymas.

lema: ar įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimas be kreditorių pritarimo nepažeidžia įmonės kreditorių interesų?

Temos aktualumas: nagrinėjama tema yra aktuali, ne tik todėl, kad nuo 2010 m. spalio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo redakcija. Temos aktualumą lemia ir tai, jog įmonių restruktūrizavimo klausimais teisės doktrinoje nėra plačiai diskutuojama, juo labiau – įmonės kreditorių interesų pažeidžiamumo įmonių restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje klausimais. Įmonių restruktūrizavimo sampratą yra nagrinėjusi J. Spaičienė. Kreditorių bei susijusių kreditorių interesus ir tikslus nagrinėjo P. Miliauskas, kuris yra atkreipęs dėmesį į tai, kad šiame straipsnyje analizuojama Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo redakcija susilpnino kreditorių vaidmenį įmonių restruktūrizavimo procese. Įmonės kreditorių interesų pažeidžiamumo įmonių restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje klausimas nėra išsamiai analizuotas teisės mokslininkų. Be to, šiuo metu yra pastebimas didėjantis restruktūrizavimo bylų iškėlimo skaičius, todėl įvairūs įmonių restruktūrizavimo teisiniai aspektai tampa neabejotinai aktualūs.

Tyrimo objektas: įmonės, patiriančios finansinių sunkumų, ir jos kreditorių interesų pusiausvyra įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje.

Tyrimo tikslas: atskleisti įmonės kreditorių interesų pažeidžiamumą įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje.

Tiksliui pasiekti buvo iškelti tokie **uždaviniai:**

1. atskleisti įmonių restruktūrizavimo sampratą teisiniame kontekste;
2. įvardyti įmonės, siekiančios pasinaudoti restruktūrizavimo institutu, interesus;
3. nustatyti įmonės patiriančios finansinius sunkumus kreditorių interesus;
4. išanalizuoti įmonės ir jos kreditorių interesų pusiausvyrą įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje.

Tyrime naudojami metodai: mokslinės teisės literatūros ir šaltinių analizė, lyginamasis istorinis bei teleologinis metodas.

Įmonių restruktūrizavimo samprata, restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlygos

Įmonės, dalyvaudamos civiliniuose teisiniuose santykiuose, rinkos ekonomikoje neišvengiamai susiduria su rizika. Veikiantis ūkio subjektas neretai susiduria su finansiniais sunkumais, kurie gali įmonę privesti prie bankroto. Įmonės bankrotas gali būti juridinio asmens, kaip tam tikro civilinių teisinių santykių subjekto, egzistavimo pabaiga, t.y. juridinio asmens pabaiga, kuri siejama su nemokumu. Su nemokumu yra siejamas ir įmonės restruktūrizavimo procesas, kuris gali sudaryti

sąlygas išvengti juridinio asmens egzistavimo pabaigos, t.y. įmonės bankroto, atkuriant bendrovės mokumą. Taigi įmonės restruktūrizavimas gali būti laikomas nemokumo problemos sprendimo būdu. Įmonių restruktūrizavimas valstybei ir visuomenei yra ekonomiškai naudingesnis nei įmonės bankrotas, kadangi restruktūrizavimo atveju įmonės susidūrusios su finansiniais sunkumais nežlugtų (Tatol 2009). Bankroto atveju įmonė yra likviduojama, t.y. įmonė baigia egzistuoti, o įmonės restruktūrizavimo paskirtis yra išvengti įmonės bankroto, t.y. įmonė toliau egzistuoja kaip civilinių teisinių santykių subjektas.

Kaip alternatyva įmonių bankrotui buvo sukurtas atskiras Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas (Astromskis ir kt. 2011). Su įmonės bankrotu yra susiję nepageidaujami socialiniai bei ekonominiai padariniai, pavyzdžiui: mokesčių mokėtojo, darbo vietų praradimas. Todėl įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į dabartinę ekonominę šalies situaciją, siekia skatinti verslą, sudarydamas palankesnes sąlygas perspektyviam verslui plėtotis, suteikiant galimybę finansinių sunkumų patiriančioms įmonėms geriau pasinaudoti restruktūrizavimo teikiamomis galimybėmis įmonių pelningumui atkurti, santykiams su kreditoriais sureguliuoti, netaikant bankroto procedūrų. Minėti įstatymo leidėjo siekiai atsispindi Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo⁴ 1 straipsnio 2 dalyje, kurioje apibrėžtas įstatymo tikslas – „sudaryti sąlygas juridiniams asmenims, turintiems finansinių sunkumų ir nenutraukusiems ūkinės komercinės veiklos, išsaugoti ir plėtoti šią veiklą, sumokėti skolas ir išvengti bankroto.“

Įmonės veiklos išsaugojimas nėra pagrindinis restruktūrizavimo procedūrų tikslas. Pagrindiniu restruktūrizavimo tikslu, kaip ir bankroto procedūrose, yra laikomas vieno iš kreditorių interesų tenkinimas, t. y. kreditorių reikalavimų patenkinimas. Nesilaikant restruktūrizavimo plane numatytų skolų grąžinimo terminų, nevykdant ar netinkamai vykdant restruktūrizavimo planą, įmonės restruktūrizavimo byla gali būti nutraukta. Tokiu atveju, kreditoriai gali inicijuoti bankroto bylos iškėlimą. Vienas svarbiausių įmonės restruktūrizavimo dokumentų yra restruktūrizavimo planas, kuriame nurodomi kreditorių finansinių reikalavimų tenkinimo terminai, tvarka ir priemonės įmonės mokumui atkurti. Restruktūrizavimo planas gali būti pateiktas tvirtinti teismui, kai įmonės kreditoriai jam pritaria. Akivaizdu, kad įmonės kreditoriai balsuodami pritaro restruktūrizavimo planui tuomet, kai jis bus realus, palankus ir tenkins jų interesus.

ĮRĮ 2 straipsnio 3 dalyje pateikia įmonės restruktūrizavimo sąvoką, nustatydamas, kad tai yra „visuma šio įstatymo nustatytų procedūrų, kuriomis siekiama išsaugoti ir plėtoti įmonės veiklą, sumokėti skolas ir išvengti bankroto, gaunant įmonės kredi-

⁴ Toliau bus minima ĮRĮ (aut. past.)

torių pagalbą, taikant ekonomines, technines, organizacines ir kitas priemones.“ Pastebėtina, kad įmonės restruktūrizavimo sąvoka atspindi ĮRĮ tikslą ir įstatymo leidėjo siekius.

Restruktūrizavimo planas, kuris yra vienas esminių įmonės restruktūrizavimo proceso dokumentų, atskleidžia patį įmonės restruktūrizavimą. Iš pateikto restruktūrizavimo plano reglamentavimo, matyti, kad jame turi būti nurodomi: įmonės restruktūrizavimo tikslai ir trukmė; įmonės verslo planas⁵; kreditorių sąrašas su jų reikalavimų sumomis ir tenkinimo terminais; numatoma kreditorių pagalba dėl skolinių įsipareigojimų, susidariusių iki įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo teisme, vykdymo, t.y. reikalavimų vykdymo terminų atidėjimas, reikalavimų (jų dalies) atsisakymas, piniginės prievolės pakeitimas kita prievole (atsiskaitymas įmonės turtu ir (ar) įmonės akcijomis); įmonės skolininkų sąrašas, kuriame nustatyti įmonės reikalavimo teisių dydžiai ir prievolių įvykdymo užtikrinimo būdai ir kita (ĮRĮ 12 straipsnio 1 dalis). Paminėtina, kad restruktūrizavimo plane išdėstytos priemonės yra specifinės ir priklauso nuo įmonės finansinių sunkumų pobūdžio, todėl kiekvienas įmonės restruktūrizavimo procesas yra individualus (Žičkus 2005).

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo jurisprudencijoje yra nurodęs, kad *“įmonės restruktūrizavimu siekiama sudaryti sąlygas laikinų finansinių sunkumų turinčioms įmonėms pasinaudoti restruktūrizavimo teikiamomis galimybėmis, tęsiant įmonės veiklą ir sudarant sąlygas išsaugoti darbo vietas, kartu apsaugant tiek įmonės kreditorių, tiek ir pačios įmonės bei jos darbuotojų interesus. Įmonės restruktūrizavimas atliekamas turint tikslą persikirstyti įmonės išskolinimus ir jų apmokėjimo terminus bei tvarką tam, kad būtų išvengta bankroto ir atkurta įmonės normali ūkinė veikla.”* (LR Aukščiausiasis Teismas 2010, civ. b. Nr. 3K-3-263/2010).

Taigi pagrindinė įmonės restruktūrizavimo proceso paskirtis yra gražinti skolas kreditoriams restruktūrizavimo plane numatytu laiku ir tapti konkurencinga įmone.

Remiantis ĮRĮ, galima išskirti keletą įmonių restruktūrizavimo proceso stadijų: 1) įmonės

⁵ ĮRĮ netgi detalizuota, kokios priemonės turi būti numatytos įmonės verslo plane restruktūrizavimo laikotarpiui, t.y. nuostolingos veiklos atsisakymas, veiklos įvairinimas, naujų produktų (prekių ar paslaugų) gamyba, esamos ar numatomos pardavimų sutartys ir kitos įmonės ateities perspektyvos; įmonės turimas ar numatomas įsigyti turtas, reikalingas įmonės veiklai; įmonės turtas, kuris bus perduotas ir (ar) perduotas, turto pardavimo ir (ar) perdavimo tvarka, numatomos gauti pajamos ir jų panaudojimas; turtas, kuris bus perkainojamas ar nurašomas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, numatomos su tuo susijusios išlaidos ar pajamos; numatomos nutraukti sutartys, sudarytos iki įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos, ir numatomos tokio nutraukimo pasekmės; numatomi įmonės struktūriniai pertvarkymai, atleidžiamų ar priimamų darbuotojų skaičius ir su tuo susijusios išlaidos; numatomų gauti kreditų dydis ir sąlygos bei kreditavimo sutarčių įvykdymo užtikrinimo būdai ir kiti finansavimo šaltiniai. (LR Įmonių restruktūrizavimo įstatymas, Žin. (2010, Nr. 86-4529), 12 str. 2 d.) Be to išvardintas priemonių sąrašas nėra baigtinis.

restruktūrizavimo bylos inicijavimo; 2) restruktūrizavimo bylos iškėlimo; 3) restruktūrizavimo bylos nagrinėjimo; 4) įmonės restruktūrizavimo plano rengimo, svarstymo ir patvirtinimo; 5) įmonės restruktūrizavimo plano įgyvendinimo; 6) restruktūrizavimo bylos nutraukimo ar restruktūrizavimo proceso užbaigimo (Bivainis; Jakštas; Kubils 2002).

Šiame tyrime aktualiausia yra restruktūrizavimo bylos inicijavimo stadija, kadangi analizuojama įmonės ir jos kreditorių interesų pusiausvyra būtent šioje restruktūrizavimo proceso stadijoje, aptariant restruktūrizavimo bylos iškėlimo stadijos pasekmes.

Įmonė, norinti pasinaudoti restruktūrizavimo institutu bei įmonės restruktūrizavimo teikiamomis galimybėmis, turi atitikti restruktūrizavimo taikymui keliamas sąlygas, kurios yra aiškiai įtvirtintos ĮRĮ 4 straipsnyje.⁶

Restruktūrizavimo procesas yra skirtas įmonėms, kurios turi finansinių sunkumų ir yra nutraukusios ūkinės-komercinės veiklos. Taigi, pirmos dvi sąlygos įmonių restruktūrizavimui taikyti, kurios įtvirtintos ĮRĮ 4 straipsnyje, yra suderintos su įmonių restruktūrizavimo tikslu. Teismai yra suformavę praktiką, kad įmonė, norinti pasinaudoti restruktūrizavimo teikiamomis galimybėmis, turi turėti finansinių sunkumų ir toliau vykdyti komercinę-ūkinę veiklą, pasižyminčią tęstinumu (nuolatinumu), savarankiškumo ir atlygintinumo požymiais (LR Apeliacinis Teismas 2009, civ. b. Nr. 2-1410/2009; LR Apeliacinis Teismas 2008, civ. b. Nr. 2-510/2008).

Restruktūrizavimo instituto negalima taikyti, jeigu įmonė yra bankrutuojanti ar bankrutavusi. Bankrutuojančia įmone yra laikoma įmonė, kuriai yra iškelta bankroto byla arba, kurios bankroto procesas vyksta ne teismo tvarka (LR Įmonių bankroto įstatymo 2 straipsnio 4 dalis). Logiška, kad įmonės restruktūrizavimas negalimas, kai įmonė yra bankrutuojanti ar bankrutavusi, kadangi bankrotas įmonei iškeliamas, kai yra nustatomos ĮBĮ įtvirtintos bankroto iškėlimo sąlygos bei tai, kad įmonė yra nemoki ir nėra galimybių atkurti įmonės mokumą net ir su kreditorių pagalba. Todėl įmonių bankroto atveju įmonė yra likviduojama, išregistruojama, t.y. įmonė baigia egzistuoti, o įmonių restruktūrizavimo atveju, kurio pagrindinis tikslas taip pat yra patenkinti kreditorių reikalavimus, įmonė nėra likviduojama ir toliau gali tęsti savo veiklą.

ĮRĮ redakcija, kuri įsigaliojo nuo 2010 m. spalio

⁶ ĮRĮ 4 str. nurodyta, kad įmonės restruktūrizavimas gali būti pradėtas, jeigu įmonė: turi finansinių sunkumų arba yra reali tikimybė, kad jų turės per artimiausius 3 mėnesius; nėra nutraukusi veiklos; nėra bankrutuojanti ar bankrutavusi; įsteigta ne mažiau kaip prieš 3 metus iki pareiškimo teismui dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo pateikimo dienos; nuo teismo sprendimo baigti įmonės restruktūrizavimo bylą arba nutarties nutraukti bylą Įmonių restruktūrizavimo įstatymo 28 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytais pagrindais įsiteisėjimo dienos praėjo ne mažiau kaip 5 metai.

1 d., restruktūrizavimo taikymo sąlygos buvo papildytos dar dviem, kurios apriboja subjektų ratą, galintį pasinaudoti įmonių restruktūrizavimo procedūromis. Šios dvi papildomos sąlygos (įmonė turi būti įsteigta ne mažiau kaip prieš 3 metus iki pareiškimo teismui dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo pateikimo dienos; nuo teismo sprendimo baigti įmonės restruktūrizavimo bylą arba nutarties nutraukti bylą Įmonių restruktūrizavimo įstatymo 28 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytais pagrindais įsiteisėjimo dienos praėjo ne mažiau kaip 5 metai) buvo pasiūlytos ĮRĮ pakeitimo projektu atsižvelgiant į Europos komisijos komunikato „Bendrijos gairės dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti“ (Galentas 2010).

Įstatymo leidėjas nuolat tobulina įstatymus ir tai puikiai matyti iš ĮRĮ redakcijų gausos. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2009 metų veiklos ataskaitoje nurodė, kad vienas iš svarbiausių darbų ekonominės krizės laikotarpiu yra įmonių restruktūrizavimo procedūrų supaprastinimas, todėl ir buvo parengtas ĮRĮ pakeitimo įstatymo projektas (LR Vyriausybės nutarimas 2010 03 31, Nr. 340). Minėto projekto tikslas buvo sudaryti įmonėms, kurios turi finansinių sunkumų, sąlygas lengviau pasinaudoti restruktūrizavimo teikiamomis galimybėmis (Galentas 2010; Kreivys 2009). Vienu esminiu ĮRĮ pakeitimu, įsigaliojusiu nuo 2010 m. spalio 1 d., yra laikoma tai, kad įmonės restruktūrizavimo bylą inicijuoti turi teisę tik įmonės dalyvių susirinkimas, savininkas arba valstybės ar savivaldybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija ir tokiam įmonės restruktūrizavimo proceso inicijavimui nebereikalingas kreditorių pritarimas. Toks kreditorių eliminavimas iš restruktūrizavimo inicijavimo stadijos sukėlė diskusijų svarstant ĮRĮ pakeitimo įstatymo projektą.

ĮRĮ pakeitimo įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad minėto projekto rengimo metu, atsižvelgiant į „Saulėtekio“ komisijos pasiūlymus dėl projekto „Doing business“ (siekiant geresnio Lietuvos įvertinimo verslo nutraukimo srityje), buvo siūloma pakeisti restruktūrizavimo inicijavimo stadiją taip, kad įmonės kreditorių pritarimas būtų nereikalingas (Kreivys 2009). Minėtame aiškinamajame rašte nurodyta, kad kreditoriai nesiėmė iniciatyvos iškelti restruktūrizavimo bylos įmonei, nes nežinojo tikrosios įmonės faktinės ūkinės komercinės būklės ir įmonės ateities planų (Kreivys 2009). Kadangi buvo manoma, kad visais atvejais įmonės restruktūrizavimo procedūros turi būti pradamos pačios įmonės iniciatyva, todėl ĮRĮ pakeitimo įstatymo projekto 6 straipsniu buvo siūloma nustatyti: 1) reikalavimus pareiškimui dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo; 2) pakeitimus dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo pareiškimo teismui teikimo tvarkos (eliminuojant kreditorių teisę inicijuoti įmonei restruktūrizavimo pro-

cesą) (Kreivys 2009).

ĮRĮ pakeitimo įstatymo projekto rengėjai siūlė atsisakyti reikalavimo, kad įmonės vadovo siūlymui restruktūrizuoti įmonę turėtų pritarti jos kreditoriai, nurodydami, kad restruktūrizavimo proceso inicijavimui turėtų užtekti įmonės dalyvių susirinkimo, savininko arba valstybės ar savivaldybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos sprendimo kreiptis į teismą dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo ir įmonės kreditorių pritarimo restruktūrizavimo planui (Žiemedis 2010). Buvo tikimasi, kad priimtas ĮRĮ pakeitimo įstatymo projektas turės teigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai bei optimizavus įmonių restruktūrizavimo procedūras, didesnis skaičius įmonių galės pasinaudoti galimybe išvengti bankroto, išsaugoti darbo vietas ir atsiskaityti su įmonės kreditoriais (Kreivys 2009).

Lietuvos laisvosios rinkos institutas ekspertizėje dėl ĮRĮ pakeitimo įstatymo projekto (XIP-1515) nurodė, kad draudimas įmonės kreditoriams inicijuoti įmonės restruktūrizavimą yra ydingas. Priėmus minėtąjį ĮRĮ pakeitimą, atsiradus pavojui kreditoriams neatgauti išsipareigojimų iš įmonės bus pažeista teisė atgauti teisėtai jiems priklausančius išsipareigojimus (Lietuvos laisvosios rinkos institutas 2010). Lietuvos laisvosios rinkos institutas nurodė, kad įmonės sprendimas dėl restruktūrizavimo inicijavimo tiesiogiai paveikia įmonės kreditorių galimybę atgauti įmonės išsipareigojimus, todėl kreditoriai turi turėti teisę dalyvauti priimant tokį sprendimą, ypač atsižvelgiant į tai, kad pradėjus įmonės restruktūrizavimą sustabdomas palūkanų ir netesybų skaičiavimas, išieškojimas pagal vykdomuosius dokumentus, taikomi disponavimo turtu apribojimai, kas apriboja kreditorių veiksmus, todėl sprendimas restruktūrizuoti įmonę turi būti priimtas bendru įmonės vadovų bei kreditorių sutarimu (Lietuvos laisvosios rinkos institutas 2010).

Lietuvos Respublikos Seimo ekonomikos komitetas Lietuvos laisvosios rinkos instituto pateiktiems pasiūlymams nepritarė argumentuodamas, kad siūlymai neatitinka naujo ĮRĮ modelio (LR Seimo ekonomikos komitetas 2010). Minėto komiteto pateiktoje išvadoje dėl ĮRĮ pakeitimo įstatymo projekto nurodyta, kad ĮRĮ pakeitimo įstatymo projektu „atsisakoma privalomo kreditorių susirinkimo sušaukimo ir pritarimo restruktūrizavimo plano metmenims, nes iniciatyva restruktūrizuoti įmonę pareiškiama iki bylos iškėlimo, t.y. kai kreditorių reikalavimai dar nepatvirtinti teismo ir balsavimo procedūros negali būti tinkamai nustatytos“ (LR Seimo ekonomikos komitetas 2010).

Svarstant ĮRĮ pakeitimo įstatymo projektą buvo atliekamos ekspertizės, teikiami pasiūlymai, priimamos išvados dėl restruktūrizavimo proceso inicijavimo stadijos. Kadangi ši stadija buvo pakeista iš esmės, t.y. įmonės kreditoriai nebeturi teisės inicijuoti įmonės restruktūrizavimo proceso ir net-

gi nėra reikalingas jų (įmonės kreditorių) pritarimas šio proceso inicijavimui, reikia bent trumpai palyginti ĮRĮ redakciją galiojusią iki 2010 m. spalio 1 d. ir ĮRĮ redakciją, kuri įsigaliojo nuo 2010 m. spalio 1 d.

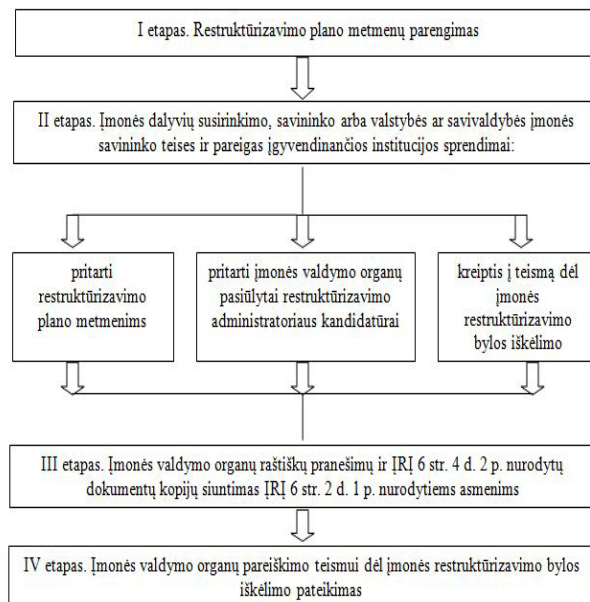
Pagal ĮRĮ redakciją, galiojusią iki 2010 m. spalio 1 d., kreditoriai turėjo teisę inicijuoti įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimą. Pagal minėto įstatymo 5 straipsnio 4 dalį „[p]areiškimą teismui dėl įmonės restruktūrizavimo gali pateikti kreditoriai pirmajam kreditorių susirinkimui nutarus ir be įmonės dalyvių susirinkimo sprendimo.“ (ĮRĮ, oficialus tekstas su pakeitimais iki 2010-10-01, 5 straipsnio 4 dalis). Įstatymas numatė, kad pagrindinių kreditorių susirinkimas priima nutarimą dėl jo pripažinimo pirmuoju kreditorių susirinkimu, jei susirinkime dalyvauja kreditoriai, kurių reikalavimų suma sudaro ne mažiau kaip 2/3 visų kreditorių bendros reikalavimų sumos (ĮRĮ, oficialus tekstas su pakeitimais iki 2010-10-01, 20 str. 1 d., 2 d. 1 p.). Pirmasis kreditorių susirinkimas galėjo priimti nutarimą kreiptis į teismą dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo, siūlyti įmonės administratoriaus kandidatūrą, pritarti įmonės restruktūrizavimo plano metmenims (ĮRĮ, oficialus tekstas su pakeitimais iki 2010-10-01, 20 str. 2 d. 2 p., 20 str. 2 d. 3 p., 20 str. 2 d. 5 p.).

Nuo 2010 m. spalio 1 d. įsigaliojusios ĮRĮ redakcijos, kreditoriai ne tik neteko teisės inicijuoti įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo, tačiau tokios bylos iškėlimas tapo galimas be kreditorių pritarimo ar bet kokios kitos jų valios išraiškos. Naujos redakcijos ĮRĮ 6 straipsnio 1 dalis numato, kad sprendimą kreiptis į teismą dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo priima tik įmonės dalyvių susirinkimas, savininkas arba valstybės ar savivaldybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, t.y. įmonės restruktūrizavimo byla gali būti iškelta be kreditorių pritarimo. Įmonė siekianti pasinaudoti įmonių restruktūrizavimo procesu, turi pateikti teismui pareiškimą dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo. Šis procesinis dokumentas turi atitikti ĮRĮ bei Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nuostatas (Meškys 2010). Įmonės pareiškime teismui turi būti nurodomos priežastys, dėl kurių yra prašoma išskirti įmonės restruktūrizavimo bylą bei pateikiama restruktūrizavimo administratoriaus kandidatūra (Meškys 2010). Prie pareiškimo turi būti pateikiami ĮRĮ nustatyti priedai.⁷ Minėtas įmonės pareiškimas

7 LR Įmonių restruktūrizavimo įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad prie pareiškimo dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo pridedami: dokumentai, patvirtinantys, kad įmonė atitinka šio įstatymo 4 straipsnyje nurodytas sąlygas; metmenys ir įmonės dalyvių susirinkimo, savininko arba valstybės ar savivaldybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos sprendimas dėl metmenų patvirtinimo; praėjusių finansinių metų finansinių ataskaitų rinkinio kopija ir ataskaitinių finansinių metų laikotarpio iki įmonės dalyvių susirinkimo, savininko arba valstybės ar savivaldybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos šio įstatymo 5 straipsnio 3 dalyje nurodyto sprendimo priėmimo dienos balanso ir pelno (nuos-

yra svarbus teisinis dokumentas, kuriuo yra inicijuojamas restruktūrizavimo procesas.

Šiuo metu įmonių restruktūrizavimo inicijavimo stadiją galima skirstyti į keturis etapus. Įmonių restruktūrizavimo skirstymas į etapus pateikiamas 1 lentelėje.

1 pav. Įmonės restruktūrizavimo inicijavimo stadijos etapai

Iš pateiktos lentelės matyti, kad formaliai įmonės restruktūrizavimo bylos inicijavimo stadijoje kreditoriai nedalyvauja, t.y. negali aktyviai išreikšti savo valios. Kreditoriai tik įmonės restruktūrizavimo inicijavimo stadijos trečiame etape įmonės valdymo organų raštišku pranešimu yra informuojami apie restruktūrizavimo bylos inicijavimą įmonei. Kartu su raštišku pranešimu įmonės kreditoriams yra nusiunčiami metmenys ir įmonės dalyvių susirinkimo, savininko arba valstybės ar savivaldybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos sprendimas dėl metmenų patvirtinimo.

Nors formaliai įmonė yra įpareigota kiekvienam įmonės kreditoriui nusiųsti raštišką pranešimą apie restruktūrizavimo bylos inicijavimą, restruktūrizavimo plano metmenis ir sprendimą dėl metmenų patvirtinimo, tačiau įmonė ne visada yra pajėgi įgyvendinti šiuos reikalavimus. Akivaizdu, kad

tolių) ataskaitos kopija; restruktūrizavimo administratoriaus sutikimas atlikti įmonės restruktūrizavimo procedūras, kuriame turi būti nurodyta, kad jis atitinka šio įstatymo 21 straipsnio 2 dalies reikalavimus ir nėra kitų teisės aktų nustatytų kliūčių jam atlikti įmonės restruktūrizavimo procedūras; antstolių, kuriems yra pateikti vykdomieji dokumentai dėl išieškojimo iš įmonės ar dėl jos turto arešto, ir vykdomųjų bylų bei teismų, nagrinėjančių bylas, kuriose įmonei pareikšti turiniai reikalavimai, sąrašai; areštuotų įmonės sąskaitų sąrašas, kuriame nurodomi sąskaitų numeriai ir kredito įstaigų, kuriose jos atidarytos, rekvizitai; kiti dokumentai, kurie gali būti svarbūs įmonės restruktūrizavimo bylai išskirti.

įmonei, turinčiai daugybę kreditorių ir siekiančiai pasinaudoti įmonių restruktūrizavimo institutu, iškyla problema išsiųsti kiekvienam kreditoriui įstatyme nurodytų reikiamų dokumentų kopijas, nes tai pareikalautų neproporcingai didelių lėšų ir darbo sąnaudų. Kreditorių informavimas, nesiunčiant dokumentų kopijų kiekvienam kreditoriui, o paskelbiant sprendimą dėl įmonės restruktūrizavimo ir metmenų patvirtinimo viešai, yra laikomas tinkamu ĮRĮ 6 straipsnio 2 dalies 1 punkto reikalavimo vykdymu. Teismų praktikoje nurodoma, kad „... apie akcininko sprendimą dėl AB „Vingriai“ restruktūrizavimo ir restruktūrizavimo metmenų patvirtinimo AB „Vingriai“ buvo paskelbta viešai spaudoje bei informacinis pranešimas buvo patalpintas AB „Vingriai“ internetiniame tinklapyje ... Teisėjų kolegija, atsižvelgusi į tai, kad AB „Vingriai“ turi didelį skaičių kreditorių ir dalis jų yra užsienio valstybėje, taip pat įvertinusi tai, kad įmonė ėmėsi visų galimų priemonių pranešti kreditoriams apie priimtą akcininko sprendimą, sprendžia, jog nėra pagrindo naikinti skundžiamą pirmosios instancijos teismo nutartį vien formaliais pagrindais, kai yra pagrindas UAB „Vingriai“ iškelti restruktūrizavimo bylą ... (LR Apeliacinis Teismas 2012, civ. b. Nr. 2-784/2012).

Tokiu atveju, susidaro situacija, kai dalis arba visi įmonės kreditoriai gali negauti įmonės restruktūrizavimo metmenų, todėl įmonės kreditoriai, norintys susipažinti su metmenimis, turi aktyviai rūpintis savo teisės, susipažinti su įmonės restruktūrizavimo metmenimis, įgyvendinimu. Įmonės kreditorių teisė gauti minėtą informaciją siejasi su teise įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo stadijoje tapti byloje dalyvaujančiais asmenimis ir apskūsti teismo nutartį kelti įmonei restruktūrizavimo bylą.

Iš įmonės restruktūrizavimo inicijavimo stadijos etapų matyti, kad įmonės kreditoriai formaliai neturi teisės aktyviai dalyvauti įmonės restruktūrizavimo bylos inicijavimo stadijoje, tačiau teismų praktika vysto savo jurisprudenciją šiuo klausimu. Teismų jurisprudencijoje nurodoma, kad nors kreditoriai nebeturi teisės inicijuoti įmonei restruktūrizavimo proceso ir inicijavimo stadijoje nereikalingas kreditorių pritarimas, bet ĮRĮ normos restruktūrizavimo procesą sieja su įmonės kreditorių pagalba, todėl ĮRĮ normas aiškinant sistemiškai, įmonės restruktūrizavimo inicijavimas yra įmanomas gaunant įmonės kreditorių pagalbą (LR Apeliacinis Teismas 2011, civ. b. Nr. 2-1778/2011; LR Apeliacinis Teismas 2011, civ. b. Nr. 2-1589/2011).

Apibendrinant galima teigti, kad esminis ĮRĮ pakeitimas įsigaliojęs nuo 2010 m. spalio 1 d. yra kreditorių teisės inicijuoti įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo ir pritarimo restruktūrizavimo bylos iškėlimui ar bet kokios kitos valios išraiškos netekimas. Nors formaliai kreditorių aktyvus dalyvavimas įmonės restruktūrizavimo inicijavimo stadijoje buvo iš esmės eliminuotas, tačiau teismai, formuo-

dami jurisprudenciją, išaiškino, kad ĮRĮ normos restruktūrizavimo procesą sieja su įmonės kreditorių pagalba, todėl įmonės restruktūrizavimo inicijavimas yra įmanomas gaunant jų pagalbą. Pastebėtina, kad minėtas ĮRĮ pakeitimas sukėlė diskusijų dar svarstant ĮRĮ pakeitimo įstatymo projektą, tačiau įstatymų leidėjas neatsižvelgė į pateiktas pastabas dėl galimo įmonės kreditorių teisių pažeidimo.

Įmonės, siekiančios pasinaudoti restruktūrizavimo institutu, ir jos kreditorių interesai

Vienas juridinio asmens tikslų yra pelno siekimas, tačiau jis (juridinis asmuo) negali apsiriboti tik pelno siekimu kaip pagrindiniu tikslu. Naudodamasi restruktūrizavimo institutu, įmonė negalės patenkinti savo interesų, pirmiausiai nepatenkinusi įmonės kreditorių finansinių reikalavimų, todėl vienu iš įmonės interesų tampa kreditorių finansinių reikalavimų tenkinimas. Vadovaudamasis institucine juridinio asmens koncepcija, juridinis asmuo, būdamas savarankišku teisės subjektu, savo veikloje turi siekti juridinio asmens dalyvių, valdymo organų, kreditorių ir kt. interesų pusiausvyros.

Laikotarpiu, kai įmonė veikia pelningai ir nesuviduria su finansiniais sunkumais, tiek juridinio asmens dalyvių, vadovų, tiek kreditorių interesai sutampa. Taigi, esant tokiai įmonės situacijai, neįžvelgiama fiduciarinių pareigų pažeidimo kreditoriams. Problema atsiranda tuomet, kai įmonė susiduria su finansiniais sunkumais. Susipriešinus dalyvių ir kreditorių interesams atsiranda sunkumų juos derinant. Juridinio asmens dalyviai ir vadovai siekia veiklos tęstinumo išlaikymo, įmonės konkurencingumo atkūrimo, pelno, tačiau jie nepatiria papildomų nuostolių, jei įmonė nėra pajėgi tęsti pelningos veiklos, o kreditoriai šiuo atveju patiria papildomų nuostolių, siekdami patenkinti savo finansinius reikalavimus. Nors juridiniam asmeniui yra sudėtinga suderinti susipriešinusius interesus, tačiau įmonės restruktūrizavimas gali būti puiki priemonė šiai problemai spręsti.

Įmonė, susidūrusi su finansiniais sunkumais, turi ieškoti teisingo iškilusios problemos sprendimo būdo. Siekiant šio tikslo yra svarbu atsižvelgti ne tik į įmonės, bet ir į kitų grupių, kurioms šis klausimas yra aktualus, interesus. Susidarius tokiai situacijai galimi du problemos sprendimo būdai: įmonės bankroto arba restruktūrizavimo bylos iškėlimas. Pirmasis (įmonės bankrotas) – ne visada bus tinkamas sprendimo būdas, kadangi įmonės bankroto atveju paprastai ne visų kreditorių finansiniai reikalavimai yra visiškai ar bent iš dalies patenkiami. Antrasis būdas (įmonės restruktūrizavimas) suteikia galimybę spręsti problemą derinant įvairių grupių (įmonės, jos dalyvių, valdymo organų, kreditorių, darbuotojų ir t. t.) interesus, siekiant ne tik įvykdyti finansinius įsipareigojimus, bet ir tęsti

konkurencingą įmonės veiklą.

Vienas pagrindinių įmonės restruktūrizavimo proceso tikslų yra įmonės kreditorių finansinių reikalavimų patenkinimas, nes sėkmingas įmonės restruktūrizavimo procesas priklauso nuo kreditorių valios. Kadangi laiku nepateikus ar įmonės restruktūrizavimo byloje dalyvaujantiems kreditoriams nepatvirtinus įmonės restruktūrizavimo plano, restruktūrizavimo byla yra nutraukiama, tai tokiu atveju, restruktūrizavimo procesu siekti tikslai realiai lieka neįgyvendinti, o problema neišspręsta, todėl įmonės padėtis blogėja, nes privalomosios įmokos, palūkanų ir netesybų skaičiavimas bei išieškojimai atnaujinami nuo jų skaičiavimo sustabdymo pradžios ir skaičiuojami už restruktūrizavimo bylos išskėlimo ir už nagrinėjimo teisme laikotarpį, o tai gali privesti įmonę prie bankroto (IRĮ 28 str. 4 d.).

IRĮ apibrėžia įmonės kreditorius, kaip fizinius ir juridinius asmenis, turinčius teisę reikalauti iš įmonės įvykdyti prievolės ir įsipareigojimus, taip pat fizinius ir juridinius asmenis, kuriems įsipareigojimų vykdymo terminai dar nesuėję (IRĮ 3 str.). Kreditoriai gali būti skirstomi į užsitikrinusius (secured creditor) ir neužsitikrinusius (unsecured creditor) savo reikalavimų kreditorius (Armour; Mokal 2004). Dažniausiai stambiausieji kreditoriai užsitikrina savo finansinius reikalavimus įkeitimu ar hipoteka, todėl jų finansiniai reikalavimai yra patenkinami iš įmonės įkeisto turto. Tai jiems (užsitikrinusiems kreditoriams) sudaro panašias galimybes atgauti iš įmonės finansinius įsipareigojimus, tiek restruktūrizavimo, tiek bankroto proceso metu, nes abiejų procesų metu yra tenkinami jų reikalavimai pirmiau nei kreditorių, kurių reikalavimai neužtikrinti, tik per skirtingą laikotarpį, t.y. įmonės bankroto proceso metu – iš karto, o įmonės restruktūrizavimo metu, per ilgesį laikotarpį.

Savo reikalavimą užsitikrinę kreditoriai dažnai yra mažiau suinteresuoti įmonės restruktūrizavimo procesu, nes tada jie atgaus įsipareigojimus iš įmonės ne taip greitai kaip bankroto metu. Reikalavimus užsitikrinę kreditoriai, tokie kaip, pavyzdžiui, bankai, gali būti suinteresuoti kuo greičiau likviduoti įmonę, tokiu būdu greitai atgaudami finansinius reikalavimus (Armour; Mokal 2004). Kai kuriose šalyse siekiant užkirsti kelią tokiems galimai nesąžiningiems kreditorių veiksams, t.y. siekti bankroto proceso, kaip greito finansinių reikalavimų patenkinimo, yra draudimas balsuoti priimant svarbius sprendimus, neatsisakius reikalavimo užtikrinimo priemonių (United Nations Commission on International Trade Law 2005). Nors susidaro įspūdis, kad kreditoriai veikia nesąžiningai, tačiau jie taip siekia apginti savo teises ir interesus stengdamiesi išvengti galimo įmonės piktnaudžiavimo, t.y. įmonės siekio nutolinti įmonės likvidavimą, galimai švaistant įmonės turtą (Miliauskas 2011). Tokia kreditorių gynyba gali pažeisti kitų kreditorių teises.

Kreditoriai, kurie yra neužtikrinę savo finansinių reikalavimų taip pat yra suinteresuoti tuo, jog jų reikalavimai būtų patenkinti. Reikalavimus užsitikrinusių kreditorių interesas greitai atgauti reikalavimus pasinaudojus bankroto institutu gali sutrukdėti atgauti finansinius reikalavimus kreditoriams, kurie nėra užsitikrinę savo reikalavimų. Todėl, neužsitikrinusiems savo reikalavimų kreditoriams daugiau galimybių atgauti savo finansinius reikalavimus iš įmonės pasinaudojant įmonės restruktūrizavimo institutu. Akivaizdu, kad kyla konfliktas tarp reikalavimus užsitikrinusių ir neužsitikrinusių kreditorių (Armour; Mokal 2004).

Tokia kreditorių konflikto galimybė yra tikėtina, tačiau kreditorių interesas atgauti finansinius reikalavimus neturėtų būti vienintelis jų interesas įmonės restruktūrizavimo procese. Dalis įmonės kreditorių gali būti įmonės verslo partneriai, todėl jiems yra svarbu, kad finansinius sunkumus patirianti įmonė tęstų savo veiklą. Jeigu įmonės restruktūrizavimo procesas būtų nesėkmingas, tai galėtų sukelti bankrotų grandinę arba tai galėtų lemti kitų įmonių (kurios buvo verslo partnerės) susidūrimą su finansiniais sunkumais, nemokumu.

Apibendrinant reikia pastebėti, kad įmonės kreditoriai yra vieni svarbiausių įmonės restruktūrizavimo proceso subjektų. Be jų pagalbos sėkmingas įmonės restruktūrizavimo procesas yra neįmanomas. Nors yra galimi įvairūs interesų konfliktai, tačiau įmonė, siekdama atkurti mokumą ir tęsti savo veiklą toliau bei ją plėtoti, turi suderinti visus interesus ir spręsti iškilusias problemas bendradarbiaudama su įmonės kreditoriais.

Kita vertus, nors pagal IRĮ įmonės restruktūrizavimo procese kreditoriai turi daug teisių, tačiau vienu iš svarbiausių momentų, t.y. įmonės restruktūrizavimo bylos išskėlimo inicijavimo momentu, jie (įmonės kreditoriai) neturi jokių teisių, išskyrus gauti notifikaciją apie sprendimą kreiptis į teismą dėl įmonės restruktūrizavimo bylos išskėlimo ir metmenų kopijas su savininko arba valstybės ar savi-valdybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos sprendimu dėl metmenų patvirtinimo. Taigi, įmonės restruktūrizavimo bylos išskėlimo inicijavimo stadijoje neturėdami teisių išreikšti savo interesų kreditoriai negali jų (savo interesų) tinkamai apginti, tačiau daugiau teisių įmonės kreditoriai įgyja vėlesnėse stadijose.

Prieš IRĮ pakeitimą, įsigaliojusį nuo 2010 m. spalio 1 d., net ir potencialūs kreditoriai turėjo galimybę išreikšti savo valią įmonės restruktūrizavimo bylos išskėlimo inicijavimo momentu. Viena vertus, toks pakeitimas atrodė teisingas ir užkertantis kelią kreditoriams piktnaudžiauti restruktūrizavimo bylos išskėlimo inicijavimu įmonei⁸, kita vertus, minėtas įmonės restruktūrizavimo bylos inicijavimo stadijos reglamentavimo pakeitimas pažeidžia kre-

⁸ Pavyzdžiui, kreditorius, kuris yra rinkos dalyvis, gali siekti apriboti įmonės konkurencingumą inicijuodamas jai restruktūrizavimą.

ditorių teises inicijavimo stadijoje, nesuteikdamas galimybės išreikšti savo valios, nors tuo metu dar nėra nustatyta, kad kreditorius negali tokios valios reikšti. Atkreiptinas dėmesys, kad tiesiogines teises-ekonominės pasekmes patiria būtent įmonės kreditoriai.

Nuo teismo nutarties iškelti įmonei restruktūrizavimo bylą įsiteisėjimo dienos iki teismo nutarties patvirtinti restruktūrizavimo planą priėmimo dienos (t.y. šešis, o teismui pratęsus – septynis mėnesius) yra draudžiama vykdyti visas pinigines prievoles, neįvykdytas iki teismo nutarties iškelti įmonės restruktūrizavimo bylą priėmimo dienos⁹, sustabdomas netesybų ir palūkanų už visų įmonės prievolių, susidariusių iki teismo nutarties iškelti įmonės restruktūrizavimo bylą priėmimo dienos, skaičiavimas¹⁰, taip pat yra sustabdomas išieškojimas pagal vykdomuosius dokumentus¹¹ ir reikalavimų įskaitymas (IRĮ 8 str. 1 p., 2 p., 3 p.). Taigi įmonei yra suteikiama apsauga nuo kreditorių iškelus restruktūrizavimo bylą, t.y. minėta apsauga suteikiama nuo teismo nutarties iškelti restruktūrizavimo bylą įsiteisėjimo (Tatol 2009). Pastebėtina, kad nuo teismo nutarties iškelti įmonės restruktūrizavimo bylą įsiteisėjimo dienos iki teismo nutarties patvirtinti restruktūrizavimo planą priėmimo dienos įmonė turi mokėti visas einamąsias įmokas (IRĮ 8 str. 4 p.).

Apibendrinant galima teigti, kad įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo teisinės pasekmės atsiranda nuo teismo nutarties priimti pareiškimą iškelti įmonės restruktūrizavimo bylą bei nuo teismo nutarties iškelti įmonės restruktūrizavimo bylą priėmimo, įsiteisėjimo momento. Nors įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo pasekmės sutei-

9 Draudžiama vykdyti palūkanų, netesybų ir privalomųjų įmokų mokėjimą, išieškoti skolas iš įmonės teismo ar ne ginčo tvarka, nustatyti priverstinę hipoteką, servitutą, uzufruktą, įskaityti reikalavimus, įkeisti, parduoti ar kitaip perduoti įmonės turtą, reikalingą įmonės veiklai tęsti (LR Įmonių restruktūrizavimo įstatymas, Žin. (2010, Nr. 86-4529), 8 str. 1 p.). Išimtis, t.y. minėti apribojimai netaikomi, gavus teismo leidimą parduoti, perduoti įmonę arba jos dalį, ilgalaikią turtą ar turtines teises kitų asmenų nuosavybėn ar leisti jiems naudotis įmonės turtu neatlygintinai, suteikti garantijų, laiduoti, įkeisti ar kitais būdais užtikrinti kitų asmenų prievolių įvykdymo (LR Įmonių restruktūrizavimo įstatymas, Žin. (2010, Nr. 86-4529), 8 str. 1 p., 9 str. 3 d. 1 p., 2 p., 3 p.).

10 IRĮ nustatyta išimtis delpinigiams už pavėluotai dėl darbdavio kaltės išmokėtą darbo užmokestį ir kitiems su darbo santykiais susijusių išmokų skaičiavimui ir, jeigu sprendimas priimtas teismo nutartimi iškeliant restruktūrizavimo bylą, savanoriškiems įmonės įsipareigojimams, t.y. kreditoriams mokėti palūkanas už laikotarpį nuo teismo nutarties iškelti įmonės restruktūrizavimo bylą įsiteisėjimo dienos iki teismo nutarties patvirtinti įmonės restruktūrizavimo planą įsiteisėjimo dienos (LR Įmonių restruktūrizavimo įstatymas, Žin. (2010, Nr. 86-4529), 8 str. 1 p., 5 str. 1 d. 6 p.).

11 Pastebėtina, kad kreditorių reikalavimai, kurių nepatenkino antstolis iki įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo, tenkinami IRĮ nustatyta tvarka. Antstolis per 15 kalendorinių dienų nuo teismo nutarties iškelti įmonės restruktūrizavimo bylą priėmimo dienos turi perduoti įmonės restruktūrizavimo bylą nagrinėjančiam teismui įmonės turto, kuris iki įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo buvo areštuotas teismų ir kitų institucijų sprendimų vykdymui užtikrinti, bet neparduotas, arešto ir vykdomuosius dokumentus ir pranešti apie tai turto saugotojui ir išieškotojui. (LR Įmonių restruktūrizavimo įstatymas, Žin. (2010, Nr. 86-4529), 8 str. 3 p.).

kia įmonei apsaugą nuo kreditorių, tačiau įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimas sukelia įmonės kreditoriams tiesiogines teises-ekonominės pasekmes. Atkreiptinas dėmesys, kad teisę inicijuoti restruktūrizavimo bylą turi tik įmonės dalyvių susirinkimo, savininko arba valstybės ar savivaldybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, o įmonės kreditoriai neturi galimybės užkirsti kelio tokioms teisinėms-ekonominėms pasekmėms atsirasti ir negali daryti įtakos įmonės dalyvių susirinkimo, savininko arba valstybės ar savivaldybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos ketinimui, kurie gali sukelti tiesioginių pasekmių įmonės kreditoriams.

Įmonės ir jos kreditorių interesų palyginimas

Įmonių restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje susiduria įmonės, ketinančios pasinaudoti restruktūrizavimo institutu, ir įmonės kreditorių interesai. Ankstesniuose šio tyrimo skyriuose aptarti tiek juridinio asmens, tiek kreditorių interesai, kurie yra susisteminti 2 lentelėje.

1 lentelė. Įmonės ir jos kreditorių interesai

Įmonės interesai	Įmonės kreditorių interesai
Pelno siekimas ir generavimas	Finansinių reikalavimų patenkinimas
Veiklos tęstinumo išlaikymas	
Veiklos konkurencingumo atkūrimas	Bankroto bylos iškėlimas
Bankroto išvengimas	Įmonės veiklos tęstinumo išlaikymas
Kreditorių finansinių reikalavimų patenkinimas	

Į išdėstytus abiejų šalių interesus turi būti atsižvelgiama ne tik viso restruktūrizavimo proceso metu, bet ir sprendžiant restruktūrizavimo bylos iškėlimo klausimą, t.y. inicijuojant įmonės restruktūrizavimo procesą. Siekiant sėkmingo restruktūrizavimo proceso, juridinis asmuo ir kreditoriai turėtų bendradarbiauti nuo tada, kai įmonė susiduria su finansiniais sunkumais ir ieško sprendimo būdų iškilusiai problemai spręsti. Iš esmės įmonės ir jos kreditorių interesai nėra priešingi, tačiau skiriasi interesų prioritetiškumas. Akivaizdu, kad kai kurie įmonės ir jos kreditorių interesai sutampa, t.y. finansinių reikalavimų patenkinimas, kai kuriais atvejais - veiklos tęstinumo išlaikymas, įmonės pelno generavimas, tačiau įmonė prioritetą teikia pelningos veiklos tęstinumui bei konkurencingumo atkūrimui išvengiant bankroto, o įmonės kreditoriai svarbiausias interesus yra jo finansinio reikalavimo

patenkinimas, be kurio sėkmingas įmonės restruktūrizavimo instituto pritaikymas yra neįmanomas. Tiek įmonės, tiek jos kreditorių pagrindiniu tikslu, norint sėkmingai pasiekti įmonės restruktūrizavimo tikslų, turėtų būti įmonės kreditorių finansinio reikalavimo patenkinimas.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, kad „[i]monė ir jos kreditoriai, siekdami savo interesų apsaugos, turi veikti sąžiningai ir bendradarbiauti, tiek sprendžiant dėl įmonės restruktūrizavimo proceso inicijavimo, tiek vykstant šiam procesui.“ (LR Aukščiausiasis Teismas 2010, civ. b. Nr. 3K-3-263/2010). Jeigu sprendimas pasinaudoti restruktūrizavimo institutu priimtas vienašališkai, tai būtų sunku sėkmingai pasinaudoti įmonės restruktūrizavimo institutu. Viena vertus, jei restruktūrizavimo procesą inicijuotų tik kreditoriai, tai įmonė, restruktūrizuojama prieš savo valią, nebus suinteresuota pasiekti įmonės restruktūrizavimo tikslų. Kita vertus, jei restruktūrizavimo procesą inicijuotų pats juridinis asmuo, tai be kreditorių pagalbos taip pat būtų neįmanomas restruktūrizavimo proceso tikslų įgyvendinimas. Akivaizdu, kad sėkmingam restruktūrizavimo proceso įgyvendinimui yra būtinas abiejų interesų grupių bendradarbiavimas nuo pat restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo momento pradžios.

Išvados

1. Įmonių restruktūrizavimu yra siekiama išsaugoti ir plėtoti įmonės veiklą, patenkinti kreditorių finansinius reikalavimus ir išvengti bankroto, gaunant įmonės kreditorių pagalbą. Įsigaliojus Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo redakcijai nuo 2010 m. spalio 1 d., įmonių restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimas yra galimas be kreditorių valios išraiškos, t.y. įmonės kreditoriai iš esmės yra eliminuojami iš įmonių restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo, nes teisę priimti sprendimą, inicijuoti restruktūrizavimo bylos iškėlimą, turi tik įmonės dalyvių susirinkimas, savininkas arba valstybės ar savivaldybės įmonės savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija.
2. Įmonės, inicijuojančios restruktūrizavimo bylos iškėlimą, interesais laikytini: kreditorių finansinių reikalavimų patenkinimas, pelno siekimas ir generavimas, veiklos tęstinumo išlaikymas, veiklos konkurencingumo atkūrimas, bankroto išvengimas. Įmonėms, susidūrusioms su finansiniais sunkumais, sėkmingas įmonių restruktūrizavimo procesas gali būti viena iš priemonių susipriešinusiems interesams derinti.
3. Išskirti tokie įmonės kreditorių interesai: finansinio reikalavimo patenkinimas; siekis iškelti bankroto bylą ir įmonės veiklos tęstinumo išlaikymas. Nors įmonių restruktūrizavimo procese yra suteikiama teisių kreditoriams, tačiau įmo-

nės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo momentu, įmonės kreditoriai neturi jokių teisių, išskyrus gauti notifikaciją.

4. Išanalizavus įmonės ir jos kreditorių interesų pusiausvyrą įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje nustatyta, kad minėtoje stadijoje iš esmės pusiausvyros nėra, o tai suponuoja galimą lygiateisiškumo principo pažeidimą. Kita vertus, nors įstatymo leidėjas nesuteikia teisės įmonės kreditoriams inicijuoti restruktūrizavimo procesą įmonėms, tačiau teismai jurisprudencijoje siekia atstatyti įmonės ir jos kreditorių interesų ir teisių pusiausvyrą, nurodydami, kad įmonės restruktūrizavimo procesas yra įmanomas tik gaunant įmonės kreditorių pagalbą, todėl turi būti atsižvelgiama ir į jų interesus.
5. Tyrimo rezultatai parodo, kad eliminavus įmonės kreditorius iš įmonių restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijos, pažeidžiami ne tik kreditorių interesai bet ir pusiausvyra tarp įmonės ir jos kreditorių interesų.

Literatūra

1. Astromskis, P. ir kt. (2011). Introduction to Lithuanian law, Vilnius, Justitia, p. 227 – 229.
2. Bivainis, J., Jakštas, V., Kubils, S. (2002). Įmonių restruktūrizavimo įstatymo komentaras. Verslo ir komercinė teisė, Nr. 2-3, p. 162.
3. Tatol R. (2009). Restruktūrizavimas – galimybė užtikrinti įmonės veiklos tęstinumą, Vilnius, Juristas, Nr. 9, p. 9, 12.
4. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas (2002 02 28). Nr. IX-745.
5. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas, (2001 03 20). Nr. IX-216.
6. Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas (oficialus tekstas su pakeitimais iki 2010-10-01). Nr. 86-4529.
7. Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas (2010). Nr. 86-4529.
8. Lietuvos Respublikos Konstitucija (1992). Nr. 33-1014.
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas (2010 03 31). Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 metų veiklos ataskaitos pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui, Nr. 340.
10. LR Apeliacinis Teismas (2012). AB „Vingriai“ direktorius Č. K. p. AB „Vingriai“, Nr. 2-784/2012.
11. Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas(2005-05-13). Nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies, 8 straipsnio 1, 9, 10 dalių, 13 straipsnio 2 dalies, 18 straipsnio 7 dalies ir 22 straipsnio 3, 6, 7 dalių atitikties Lietuvos Respublikos konstitucijai.“
12. Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas(2006-05-31). Nutarimas. „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės 2001 m. rugsėjo 26 d. nutarimo

- Nr. 1170 „Dėl cukraus rinkos reguliavimo priemonių“ 2.3, 2.4 punktų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 12 d. nutarimo Nr. 879 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. kovo 12 d. nutarimo Nr. 284 „Dėl baltojo cukraus gamybos kvotos nustatymo“ pakeitimo“ 2 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos cukraus įstatymo 4 straipsnio 1 daliai (2000 m. gegužės 18 d. redakcija), 2 daliai (1999 m. liepos 8 d. redakcija).“
13. LR Apeliacinis Teismas (2009). UAB „Čiukuras“ direktorius S. S. p. UAB „Čiukuras“, Nr. 2-1410/2009.
 14. LR Apeliacinis Teismas (2011). UAB „Pušų alėja“ direktorius D. A. p. UAB „Pušų alėja“, Nr. 2-1589/2011.
 15. LR Apeliacinis Teismas (2011). UAB „Q Vara“ administracijos vadovas p. UAB „Q Vara“, Nr. 2-1778/2011.
 16. LR Apeliacinis Teismas (2008). UAB „Telegausa“ vadovas D. S. p. UAB „Telegausa“, Nr. 2-510/2008.
 17. LR Aukščiausiasis Teismas (2010). ŽŪB „Agrowill Eimučiai“ pirmininkas A. L. p. ŽŪB „Agrowill Eimučiai“, Nr. 3K-3-263/2010.
 18. Armour, J., Mokal, R. (2004.) Reforming the Governance of Corporate Rescue: The Enterprise Act 2002. <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=567306> [aplankyta 2012 01 12].
 19. Kreivys, D. (2009). Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto aiškinamasis raštas, <http://www.lrv.lt/Posed_medz/2009/091202/22.pdf> [aplankyta 2012 02 26].
 20. Lietuvos laisvosios rinkos institutas (2010-03-23). LLRI ekspertizė dėl LR Įmonių restruktūrizavimo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto (XIP-1515). <http://www.lrinka.lt/index.php/analiniai_darbai/llri_ekspertize_del_lr_imonių_restruktūrizavimo_įstatymo_pakeitimo_įstatymo_projekto_xip_1515/5641> [aplankyta 2012 02 21].
 21. LR Seimo ekonomikos komiteto pagrindinio komiteto išvada dėl įmonių restruktūrizavimo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto XIP-1515ES (2010-06-22). Nr.25. <[http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=376279&p_query=LIETUVOS%20REPUBLIKOS%20SEIMO%20EKONOMIKOS%20KOMITETAS%20PAGRINDINIO%20KOMITETO%20IŠVADOS%20D%20C%20B%20L%20%20C%20I%20M%20O%20N%20I%20D%20R%20E%20S%20T%20R%20U%20K%20T%20%20D%20B%20R%20I%20Z%20A%20V%20I%20M%20O%20%20C%20I%20S%20T%20A%20T%20Y%20M%20O%20P%20A%20K%20E%20I%20T%20I%20M%20O%20%20C%20I%20S%20T%20A%20T%20Y%20M%20O%20P%20R%20O%20J%20E%20K%20T%20O%20XIP-1515ES%20%202010%20m.%20bir%20želio%20%202022%20d.%20Nr.25&p_tr2=2](http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=376279&p_query=LIETUVOS%20REPUBLIKOS%20SEIMO%20EKONOMIKOS%20KOMITETAS%20PAGRINDINIO%20KOMITETO%20IŠVADOS%20D%20C%20B%20L%20%20C%20I%20M%20O%20N%20I%20D%20R%20E%20S%20T%20R%20E%20S%20T%20R%20U%20K%20T%20%20D%20B%20R%20I%20Z%20A%20V%20I%20M%20O%20%20C%20I%20S%20T%20A%20T%20Y%20M%20O%20P%20A%20K%20E%20I%20T%20I%20M%20O%20%20C%20I%20S%20T%20A%20T%20Y%20M%20O%20P%20R%20O%20J%20E%20K%20T%20O%20XIP-1515ES%20%202010%20m.%20bir%20želio%20%202022%20d.%20Nr.25&p_tr2=2)> [aplankyta 2012 02 26].
 22. Miliauskas, P. (2011). The restructuring procedure in the Republic of Lithuania and its legal implications. European Integration and Baltic Sea Region: Diversity and Perspectives. The University of Latvia Press, <http://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/Book_konference_EIBSRS_interne-tam.pdf#page=155> , p. 155-168 [aplankyta 2012 01 12].
 23. United Nations Commission on International Trade Law. Legislative Guide on Insolvency Law (2005). New York: United Nations, <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/insolven/05-80722_Ebook.pdf> [aplankyta 2012 03 02].
 24. ŽIČKUS, K. (2010). Restruktūrizavimas – alternatyva bankrotui. <http://www.jurex.lt/failai/137_restruktūrizavimas_alternatyva_bankrotui_k_zickus_statyba_ir_architektura_2010_05.pdf> [aplankyta 2012 02 20].
 25. Žiemelis, V. (2010-05-14). Aiškinamasis raštas Įmonių restruktūrizavimo įstatymo 2, 4, 5, 7, 11, 13, 15, 20, 21 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto. <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.rezult_l?p_nr=&p_nuo=&p_iki=&p_org=&p_drus=6&p_kalb_id=1&p_title=%C1MONI%D8%20RESTRUKT%DBRIZAVIMO%20%20C1STATYMO%20%202004%20%202005%20%202007%20%2011%20%202013%20%202015%20%202020%20%2021%20IR%202022%20&p_text=&p_pub=&p_met=&p_lnr=&p_denr=&p_es=0&p_tid=&p_tkid=&p_t=0&p_tr1=2&p_tr2=2&p_gal=&p_rus=1> [aplankyta 2012 02 21].
 26. Galentas, G. (2010). Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo pakeitimo projekto tikslai (pranešimas 2010-10-28 konferencijoje „Naujas įmonių restruktūrizavimo įstatymas – naujos galimybės“, Kaunas).
 27. Meškys, L. (2010). Teisiniai restruktūrizavimo aspektai (pranešimas 2010-10-28 konferencijoje „Naujas įmonių restruktūrizavimo įstatymas – naujos galimybės“, Kaunas).

THE RELATION OF THE INITIATION OF THE ENTERPRISE RESTRUCTURING PROCEEDINGS WITHOUT THE ENTERPRISE CREDITORS APPROVAL WITH ENTERPRISE CREDITORS INTERESTS

Summary

Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo redakcija, kuri įsigaliojo 2010 m. spalio 1 d., iš esmės pakeisė įmonių restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo tvarką, panaikinant kreditorių teisę inicijuoti restruktūrizavimo bylos iškėlimą įmonei ar pritarti tokios bylos iškėlimui. Pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą, įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimas priklauso nuo įmonės dalyvių susirinkimo, savininko arba valstybės ar savivaldybės įmonės savininko teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos. Viena vertus, toks teisinis reguliavimas supaprastina laikinų finansinių sunkumų turinčių įmonių galimybes pasinaudoti įmonės restruktūrizavimo institutu, kita vertus, tokiu teisiniu reguliavimu įmonės kreditoriai yra nušalinami nuo įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo. Įmonių restruktūrizavimas yra siejamas su įmonės kreditorių pagalba, todėl siekiant sėkmingo įmonės restruktūrizavimo – reikalingas įmonės ir jos kreditorių bendradarbiavimas, interesų derinimas bei šių interesų pusiausvyra. Įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje kreditorių interesai yra ignoruojami, todėl iškyla įmonės ir jos kreditorių interesų suderinamumo restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje problema. Siekiant sudaryti įmonems palankesnes sąlygas sėkmingai pasinaudoti įmonių restruktūrizavimo institutu, turėtų būti atsižvelgiama ir į kreditorių interesus, tačiau šiuo metu įmonės kreditoriai neturi jokios galimybės išreikšti savo valią įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavime, todėl kyla probleminis klausimas, ar įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimas be kreditorių pritarimo nepažeidžia įmonės kreditorių interesų?

Tiriant šią problemą pirmoje straipsnio dalyje analizuojama mokslinė teisinė literatūra, šaltiniai, teisės aktai bei teismų jurisprudencija atskleidžiant įmonių restruktūrizavimo sampratą teisiniame kontekste ir analizuojamos restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlygos. Antroje straipsnio dalyje nustatomi įmonės, siekiančios pasinaudoti restruktūrizavimo procesu, ir jos kreditorių interesai, o trečioje straipsnio dalyje yra lyginami įmonės patiriančios finansinius sunkumus ir jos kreditorių interesai įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje.

Įgyvendinus straipsnyje užsibrėžtą tikslą ir iškeltus uždavinius, padaryta išvada, kad įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo stadijoje nėra įmonės ir jos kreditorių interesų pusiausvyros, kadangi kreditoriai yra nušalinami nuo įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo inicijavimo, o tai pažeidžia kreditorių interesus.

Republic of Lithuania Law on Restructuring of Enterprises wording, which became effective on the 1st of October, 2010, fundamentally changes the enterprise restructuring proceedings initiation order, where creditors are no longer entitled to initiate restructuring proceedings or approve opening of such proceedings. Under the current legal regulation, the restructuring proceedings can be initiated by the meeting of participants of the enterprise, the owner or an institution exercising the rights and duties of the owner of a state or municipal enterprise. On the one hand such legal regulation simplified possibilities to access the restructuring of enterprises institute of the financially distressed legal entities, on the other hand, the creditors were excluded from the initiation of the restructuring proceedings.

Restructuring of enterprises is associated with the assistance rendered by the creditors, therefore in order to achieve the successful restructuring of enterprise, the cooperation, coordination and the balance of interests between the enterprise and its creditors are necessary. As, at the enterprise restructuring proceedings initiation stage the interests of creditors are ignored, the problem of compatibility between the enterprise and its creditors at the stage of enterprise restructuring proceedings initiation arise. In order to ensure more favourable conditions for the successful use of the enterprise restructuring institute, the interests of the creditors should be taken into account, however, currently, the creditors have no opportunity to express their will at the enterprise restructuring proceedings initiation, therefore the question arises whether initiation of the enterprise restructuring proceedings without the approval of the enterprise creditors does not infringe their interests?

The aim of this article was to reveal the vulnerability of enterprise creditors' interests at the stage of initiation of the enterprise restructuring proceedings. In order to achieve this aim, the scientific legal literature, sources, legislation and cases are analyzed, disclosing the concept of enterprise restructuring on the legal context, determining the interests of enterprise which seeks to embrace the restructuring process and their creditors. The financially distressed legal entities and their creditors' interests are compared at the enterprise restructuring proceedings initiation stage. Also, with purpose to review whether the Republic of Lithuania Law on Restructuring of Enterprises wording is effective, the statistics of the court ruling to initiate the enterprise restructuring proceedings of enterprises were analyzed.

Key words: Restructuring of an enterprise, initiation of the enterprise restructuring proceedings, creditors' interests.

Informacija apie autorius:

Linas MEŠKYS. Kauno kolegijos ir Vytauto Didžiojo universiteto docentas, socialinių mokslų (teisės) daktaras, advokatas; Telefonas +370 618 05027, el. paštas: l.meskys@lawkmm.lt

Birutė ŠEPETAUSKAITĖ. Vytauto Didžiojo universiteto absolventė, teisės magistrė, advokato padėjėja; Telefonas +370 626 17817, el. paštas: b.sepetauskaite@lawkmm.lt